

**Հայաստանի ՉՆԱԳՎԱԾԱԿԻՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՇՆԵՐԻ ԷԹԻԿԱԿԻ
ԴԻՏՈՐԳ ՄԱՐՄԻՆ**

ՀՀ ԱԺ 2018 ԹՎԱԿԱՆԻ

ԱՐՏԱՀԵՐԹ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱԲԱՆՄԱՆ

ՀՈՒՇԱԳԻՐ

Մենք՝ Հայաստանում գործող զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչներս,

- հաշվի առնելով վերջին տարիներին ընտրությունների և հանրաքվեների լուսաբանման մոնիտորինգի ընթացքում արձանագրված բացասական երևույթները,
- հիմք ընդունելով ՀՀ Ընտրական օրենսգրքի՝ լրատվամիջոցների գործունեությունը կարգավորող հոդվածները, ինչպես նաև՝ «Հայաստանի լրատվամիջոցների և լրագրողների էթիկական սկզբունքների կանոնագրի» 7-րդ՝ «Ազնվություն ընտրությունները և հանրաքվեները լուսաբանելիս» բաժնի և դրա հիման վրա Հայաստանի ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնի մշակած ընտրությունների և հանրաքվեների լուսաբանման ուղեցույցի դրույթները,
- հաշվի առնելով նաև Հայաստանի համար արտահերթ խորհրդարանական ընտրությունների կարևոր նշանակությունը և դրանց լուսաբանման գործում լրատվամիջոցների բացառիկ դերը,
- կարևորելով ընտրողների իրավունքների, ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների և դաշինքների ծրագրերի ու ընտրարշավի վերաբերյալ հանրության իրազեկված լինելը,

ընդունում ենք 2018թ. դեկտեմբերի 9-ի արտահերթ խորհրդարանական ընտրությունների լուսաբանման սույն Հուշագիրը:

Ա. Մենք պարտավորվում ենք ընտրություններ նշանակելու օրվանից մինչև նախընտրական քարոզչության ժամանակաշրջանի սկիզբը.

- գործել Ընտրական օրենսգրքով նախընտրական քարոզչության ժամանակաշրջանի համար նախատեսված կարգավորումներով, պահպանել ընդունված էթիկական սկզբունքները,
- ձգտել, որ կուսակցությունների, դաշինքների և թեկնածուների վերաբերյալ տեղեկությունները չվերածվեն թաքնված քաղաքական գովազդի,

- հնարավորինս սահմանափակել կուսակցական գործիչների ոչ քաղաքական, այսինքն՝ մասնագիտական գործունեության կամ պաշտոնական պարտականությունների կատարման վերաբերյալ տեղեկությունների տարածումը, եթե այդ տեղեկությունները հանրային նշանակություն չունեն:

Բ. Պարտավորվում ենք նախընտրական քարոզչության շրջանում.

- բոլոր կուսակցությունների, դաշինքների նկատմամբ լինել հանդուրժող,
- խմբագրության պատրաստած նյութերում չվիրավորել թեկնածուներին,
- քարոզարշավի լուսաբանման լրատվական նյութերում չծաղրել ընտրությունների մասնակիցների հայացքներն ու տեսակետները,
- հարցազրույցների ժամանակ բոլոր հյուրերին հավասար, միատեսակ և անկողմնակալ վերաբերմունք ցուցաբերել,
- ուղիղ հեռարձակումներից առաջ զրուցակիցներին նախապես զգուշացնել՝ զերծ մնալ մրցակիցների կամ երրորդ անձանց հասցեին վիրավորական, ծաղրական արտահայտություններից, շանտաժից և սպառնալիքից,
- նախընտրական ծրագրերը և ընտրությունների մասնակիցների գործունեությունը վերլուծելիս հիմնվել միայն ստուգված և հավաստի փաստերի և տեղեկությունների վրա, չառաջնորդվել համակրանքներով ու հակակրանքներով,
- պատասխանի և հերքման հնարավորություն ընձեռել օրենսդրությամբ նախատեսված ժամկետում և կարգով,
- բոլոր մասնակիցներին իրենց ծրագրերը և տեսակետները ներկայացնելու համար հավասար հնարավորություն տալ, վճարովի տեղ կամ եթերաժամ հատկացնելիս ապահովել հավասար սակագնային պայմաններ,
- չհրապարակել քողարկված քաղաքական գովազդ պարունակող նյութեր,
- այս կամ այն կուսակցությանը կամ թեկնածուին աջակցող խմբերի կողմից հրապարակման ներկայացված (վճարովի կամ անվճար) կամ նրանց պատվերով պատրաստված նյութերը հստակ առանձնացնել այլ նյութերից և այդ մասին նշում կատարել,
- հեռուստահաղորդումների ժամանակ (ռեպորտաժ, հարցազրույց, բանավեճ, թոք-շոու և այլն) տեխնիկական գործիքները, վիզուալ հնարքները օգտագործելիս ցուցաբերել հավասար, միատեսակ և անկողմնակալ մոտեցում.
- լուսանկարներում և տեսանյութերում տեխնիկական միջամտությունների դեպքում անպայման նշել այդ մասին, ձգտել, որ այդ միջամտությունները չաղավաղեն լուսանկարային կամ տեսագրված նյութի բովանդակությունը,

- պաշտոնյաների աշխատանքային կամ պաշտոնական այցերը լուսաբանելիս հնարավորինս ընտրել այնպիսի կադրեր կամ լուսանկարներ, որոնցում չեն երևում կուսակցական խորհրդանիշներով պաստառներ,

- իրարից լրատվական այուժեններ վերցնելիս նշել սկզբնաղբյուրը և ձգտել ուղեկցող տեքստը պատրաստել ինքնուրույն,

- լուսաբանումների հավասարությունն ապահովելու նպատակով, խուսափել նախկինում պատրաստած այնպիսի ռեպորտաժների, գեղարվեստական և փաստագրական ֆիլմերի հեռարձակումից, որտեղ կա կուսակցություններին անդրադարձ, կամ որտեղ ցուցակներում ընդգրկված քաղաքական գործիչները հայտնվում են կադրերում՝ թեկուզ և ոչ քաղաքական գործունեությամբ կամ դերակատարմամբ,

- տարածքային թեկնածուների քարոզարշավը լուսաբանող նյութեր պատրաստել միայն այն դեպքում, եթե խմբագրությունը տարածքային մյուս թեկնածուների քարոզարշավը նույնպես լուսաբանելու հնարավորություն է տալիս:

Հեռարձակվող լրատվամիջոցներս ձեռնպահ կմնանք որևէ կոնկրետ թեկնածուի կամ կուսակցության աջակցելուց, իսկ տպագիր և առցանց լրատվամիջոցներս՝ նման մտադրություն ունենալու դեպքում այդ մասին նախապես և հստակ կհայտարարենք:

Գ. Պարտավորվում ենք լուռության և քվեարկության օրը.

- չտարածել և չհեռարձակել նյութեր՝ կուսակցական գործիչների կամ ցուցակներում ընդգրկված պետական պաշտոնյաների վերաբերյալ, եթե տեղեկությունը հանրային նշանակություն չունի, իսկ եթե հնարավոր չէ խուսափել դրանից, ապա լուսաբանումը սահմանափակել տեղեկատվական ոճով,

- չհրապարակել որևէ նոր նյութ, որը պարունակելով տեղեկություններ ընտրությունների մասնակից կուսակցությունների և թեկնածուների վերաբերյալ, կարող է ընկալվել իբրև քարոզչություն,

- կայքերում առաջ չմղել նախորդ օրերին հրապարակված քարոզչական կամ նախընտրական քարոզչությանը վերաբերող նյութերը՝ դրանք թողնելով հրապարակման տեղում, եթե կայքում, ամենաընթերցված լինելու հանգամանքով պայմանավորված, դրանք ինքնաբերաբար առաջ չեն մղվում,

- հնարավորինս խուսափել ուղիղ եթերով հաղորդումներից, որպեսզի խոսակցի որևէ անզգույշ արտահայտություն, ակամա արտասանած բառ կամ թույլ տված վրիպում չդիտարկվի քարոզչություն և օրենքի խախտում,

- բարձրաստիճան պաշտոնյաների քվեարկությունը լուսաբանելիս և՛ տեքստում, և՛ լուսագրերում նրանց ներկայացնել իրենց պաշտոնով, այլ ոչ թե կուսակցական պատկանելությամբ կամ կուսակցական ցուցակի համարով և հնարավորինս ընտրել

այնպիսի կադրեր, լուսանկարներ, որ ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, դաշինքների կամ թեկնածուների պաստառներն ու խորհրդանիշները չերևան,

- դիտորդի հետ հարցազրույցում հստակ նշել, թե որ կազմակերպությունից է հավատարմագրված,

- քվեարկությունը լուսաբանող լրագրողներին հորդորել, որ ընտրատեղամասում բանավեճերի մեջ չմտնեն հանձնաժողովի նախագահի, անդամների, դիտորդների, վստահված անձանց, քվեարկողների հետ, չմիջամտեն ընտրական գործընթացներին,

- լրագրողների օրինական մասնագիտական գործունեության խոչընդոտումների վերաբերյալ անմիջապես իրազեկել հանձնաժողովի նախագահին, իրավապահ մարմիններին, ԿԸՀ-ին և հանրությանը:

Դ. Պարտավորվում ենք հետընտրական գործընթացները լուսաբանելիս.

- առաջնորդվել նույն կանոններով, առավելություն չտալ ընտրությունների արդյունքները բողոքարկողների կամ դրանք ընդունողների տեսակետներին,

- անկողմնակալ լուսաբանել ընտրությունների արդյունքների բողոքարկման դատական գործընթացները,

- ընտրախախտումների վերաբերյալ ցանկացած հայտարարություն հրապարակելիս նշել աղբյուրները, հարկ եղած դեպքում ստանալ նաև ընտրական հանձնաժողովների, դիտորդների և վստահված անձանց բացատրությունները:

Ստորագրելով սույն Հուշագիրը՝ մենք ընդունում ենք Հայաստանի ՁԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնի իրավասությունը՝ բողոքների դեպքում քննելու մեր լրատվամիջոցների և դրանք ներկայացնող լրագրողների վարքի համապատասխանությունը Հուշագրին և պատրաստակամ ենք հրապարակելու Դիտորդ մարմնի եզրակացությունը:

Ընդունվել է 2018 թվականի նոյեմբերի 9-11-ը կայացած՝ ինքնակարգավորման նախաձեռնությանը միացած ու Հայաստանի լրատվամիջոցների և լրագրողների էթիկական սկզբունքների կանոնագիրը ստորագրած ՁԼՄ-ների ղեկավարների հերթական ընդհանուր ժողովի ժամանակ:

Հուշագիրը բաց է այլ ՁԼՄ-ների ստորագրման համար: